

Baluwa kwa Waebulania Ulongozi

Kitabu cha Waebulania ni baluwa ya kuwagangamiza wanhu na yolagusa Yesu viyatimilize mbuli za ulaguzi mna idilagano da umwaka. Ikitabu chandikigwa kamba vija munhu yowapetela wanhu. Mkitabu kino cha Waebulania kuna vilaguso kubanza 60 va lagano da umwaka, avo vose volagusa goya Yesu viyatimilize ulaguzi na sang'hano ya Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi. Kwa kilamuso acho ikitabu chandikigwa kuwagangamiza Wayahudi wamtogole Yesu. Kitabu cha Waebulania cholagusa Yesu viyagavikize malagizo ga Musa, avo walava nhosa hawalondigwa kulava nhosa kabili. Yesu kakala nhosa kwa nzambi zose, mwanza umoja na kwa kipindi chose. Vivija wanhu wamtogole Yesu mna ikipindi chetu ogangamizigwa mna ibaluwa ino ya Waebulania ili wagendelele kumkweleleza Yesu Kilisito ayo yotenda idahike kumwetu tumtamanile Imulungu, na vivija tugendelele kumtamanila heyo (Sula ya 12:2).

Kuduhu munhu yajuwile yandike baluwa ino ya Waebulania, lakini wanhu oifunza mbuli ogesa sengine munhu yandike kodaha kuwa mtumigwa Paulo hebu Luka hebu Balinaba. Vivija mwaka uyandikigwe baluwa ino haujuwike bule, lakini wanhu wengi ogesa yandikigwa kuchugu ya

mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Buga da Yelusalemu dinangigwa mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito, lakini mwandikaji wa baluwa ino kolonga mbuli ya Yelusalemu kamba vidikalile ding'hali kunangigwa. Baluwa ino ya Waebulania yandikiligwa kudibuga da Lumi (Sula ya 13:24) na yogesigwa ipwililigwa kwa wanhu wantogole Yesu mna ivibumbila.

Mbuli zili mkitabu

Mwandikaji kolagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza watula ndagu wa Imulungu na wasenga wa kuulanga (Sula ya 1:1-4:13).

Abaho kagendelela kulagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza walava nhosa wakalile osang'hana mna Ing'anda ya Imulungu ako Yelusalemu (Sula ya 4:14-7:28).

Vivija sang'hano ya Yesu ayo ng'hulu mna idilagano da umwaka diyatendile Imulungu na wanhu zake kubitila malagizo gayamgwelele Musa (Sula ya 8:1-10:31).

Viyamambukize kulonga ukulu wa Yesu mna izinzila zose mwandikaji kolava mafundizo gayagwe (Sula ya 10:32-13:17).

Kukimambukizo mwandikaji komambukiza kwandika kwa kulonga mbuli za kugangamiza na kuwalamusa wanhu (Sula ya 13:18-25).

Imulungu kalonga kubitila Mwanage

¹ Baho umwaka, Imulungu kalonga na wahenga zetu miyanza mingi na kwa nzila nyingi kubitila watula ndagu wake,

² lakini siku zino za kuuhelelo, kalonga na siye kubitila Mwanage, heyo iyo ija kwa nzila yake Imulungu kaumba ulanga na isi na vinhu vose vili mumo. Imulungu kamsagula ayo na kamgwaa vinhu vose viwe vake.

³ Heyo ayo mng'alo wa ukulu wa Imulungu na koigala na Imulungu too! Kila kinhu cholawilila kwa lagizo jake dili na nguvu. Viyamambukize kuzisunha nzambi za wanhu, kakala kuna uukulu kuko kuulanga mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu mkulu.

Ukulu wa Mwana wa Imulungu

⁴ Mwana kagweleligwa ukulu kubanza wasenga wa kuulanga, kwavija twaga diyagweleligwe na Imulungu dolagusa heyo mkulu kubanza wose.

⁵ Kwavija Imulungu hamulongele bule msenga wa kuulanga yoyose,
 “Gweye kwa Mwanangu na lelo nolonga wose wajuwe,
 niye na Tatako.”

Wala Imulungu halongile bule mbuli ya msenga yoyose wa kuulanga,

“Niye nokuwa Tatake,
 na heyo kokuwa Mwanangu.”

⁶ Lakini Imulungu viyomtuma Mwanage chaudele mwiisi, kolonga,

“Wasenga wa kuulanga wose wa Imulungu wamtambikile.”

⁷ Lakini mbuli ya wasenga wa kuulanga, Imulungu kalonga,

“Imulungu kawatenda wasenga zake wa kuulanga wawe beho,

na wasang'hanaji zake wawe milambi ya moto.”

⁸ Lakini kwa Mwanage, Imulungu kalonga,
 “Go Imulungu undewa wako wabule uhelelo!
 Kowalongoza goya wanhu zako.

⁹ Gweye kuganogela ganogile na kugehila gehile.
 Lekaavo Imulungu, yeli Imulungu wako kakug-
 waa ukulu,
 kubanza wayago,
 avo kudeng'helela.”

¹⁰ Na vivija kalonga,
 “Mndewa, gweye kusimika mhanda za isi baho
 haichanduso,
 na ulanga sang'hano ya makono gako.

¹¹ Avo vosegela, lakini gweye kosigala,
 vose volala kamba viwalo.

¹² Kowakunzakunza kamba kitanga,
 nao ogaluka kamba mgolole ulalile.
 Lakini gweye kwa vivija,
 na miyaka yako yabule uhelelo.”

¹³ Imulungu hamulongelege ng'o msenga wa kuu-
 langa yoyose,

“Kala hano muukulu mwambu wangu wa mkono
 wa kudila,
 mbaka niwahume wanhu wakwihile na niweke
 hasi mmagulu gako.”

¹⁴ Vino wasenga wa kuulanga ndio choni?
 Wao loho iwomsang'hanila Imulungu yawatu-
 mile kuwataza wanhu waja onda waubokele
 ukombola.

2

Ukombola mkulu

¹ Lekaavo tolondigwa kugagoga goya gatuhulike, ili sikutusonge mholemhole kuleka kutamanila.

² Baho umwaka usenga ulongigwe kubitila wasenga wa kuulanga ulagusa wa ukweli, na munhu yoyose yalekile kuukweleleza hebu kugoga katagusigwa kamba viilondeke.

³ Vino tohonyeka vilihi kamba hatuutonga ukombola mkulu kamba uno? Tanhu Mndewa mwenyego iyo yanduse kulonga mbuli ino ya ukombola, na waja wamuhulike watulagusila kuwa ya ukweli.

⁴ Vivija Imulungu mwenyego kalagusa kumwao kwa kutenda unzonza mwingi na vifukuzi na kuwagolela wanhu nhunza za Loho Yang'alile kamba viyalondile.

Yesu iyo yowakombola wanhu

⁵ Imulungu hawekile wasenga wa kuulanga wawe watawala wa isi ayo, isi ayo ya sambu itulonga mbuli zake.

⁶ Lakini hana hanhu mna Gamaandiko Gang'alile holonga,

“Go Imulungu, vino munhu ayo nani, mbaka umgese,

vino munhu ayo nani mbaka umulole goya?

⁷ Kwa kipindi kidodo kumtenda yawe munhu mdodo kubanza wasenga wa kuulanga,

kungwaa taji ya ukulu na kutegelezigwa,

⁸ na kumtenda mtawala wa vinhu vose.”

Yolongigwa kuwa Imulungu kamtenda munhu, “Mtawala wa vinhu vose,” bila kuleka hata kinhu kimoja. Hata sambu tung'hali hatunamona munhu kotawala vinhu vose.

⁹ Lakini tomona Yesu yatendigwe munhu mdodo kubanza wasenga wa kuulanga kwa kipindi kidodo, ili mbuli ya ng'hekewa ya Imulungu kumwetu Yesu kafa mbuli ya wanhu wose. Sambu tomona kavazigwa taji ya ukulu na kutegelezigwa mbuli ya kugaya kwake mbaka kufa.

¹⁰ Ikala vinoga kwa Imulungu, yaumbile na kuvika goya vinhu vose, na kamtenda Yesu yawe viyali kubitila madununzo, ili yawagale wana wengi muukulu wake. Kwavija Yesu ayo yowakombola wanhu.

¹¹ Yesu kowasunha wanhu nzambi zao, heyo hamoja na iwaja wasunhigwe, wose Tatao imoja. Lekaavo Yesu hakona kinyala kuwakema ndugu zake.

¹² Kalonga kwa Imulungu,

“Nowalongela ndugu zangu kiutendile, muumting'hano wao nokwimbila nyila za kuku-togola.”

¹³ Vivija kalonga, “Nomtamanila Imulungu.” Na kagendelela kulonga, “Niye na hano hamoja na wanhu nigweleligwe na Imulungu, wawe wanangu.”

¹⁴ Avo kwavija wana awo ni wanhu weli na lukuli na damu, vivija Yesu nayo keza kawa kamba wao na kuilumba muunhu wao. Katenda vivo, ili kubitila ifa yake yamuhume Mwenembago, yakalile na udahi wa ifa.

¹⁵ Lakini vivija Yesu kafa kuwalekesa waja kwa bwembwe da ifa wakala watumwa muugima wao wose.

¹⁶ Kwavija yojuwika kuwa Yesu hezile kuwataza wasenga wa kuulanga, ila kowataza lukolo lwa Abulahamu.

¹⁷ Lekaavo kalondigwa yaigale na ndugu zake kwa kila nzila, ili yawe Mulava nhosa Mkulu yotamaniligwa na yeli na bazi mwiisang'hano yake kwa Imulungu, ili nzambi za wanhu zigeligwe kumgongo.

¹⁸ Kwavija heyo mwenyego viyagezigwe na kudununzigwa kafunga umoyo, kodaha kuwataza iwaja ogezigwa.

3

Yesu iyo mkulu kubanza Musa

¹ Avo, ndugu zangu wanhu wa Imulungu na vivija mukemigwe na Imulungu! Gelegezeni mbuli ya Yesu yatumigwe na Imulungu yawe Mulava nhosa Mkulu wa tamanilo ditutogola.

² Nayo kakala yotamaniligwa na Imulungu, yamsagule kutenda sang'hano yake, kamba vija Musa, viyatamaniligwe kuwasang'hanila wanhu wa Izilaeli wakemigwe ng'anda ya Imulungu.

³ Avo Yesu kolondigwa yagweleligwe ukulu ng'hani kubanza Musa, kamba vija munhu yozenga ng'anda viyogweleligwa ukulu ng'hani kubanza ing'anda yenyego.

⁴ Ona, kila ng'anda izengwa na munhu, na Imulungu ayo mzungaji wa vinhu vose.

⁵ Heyo Musa kakala msang'hanaji yotamaniligwa mwiisang'hano yake yose ayo. Sang'hano yake ayo ikala ilagusa mbuli zonda yalonge Imulungu baho kumwande.

⁶ Lakini heyoy Kilisito kotamaniligwa kamba Mwana yeli na udahi kwa wanhu weli ng'anda ya Imulungu. Siye wao ng'anda yake kamba twahagendelela kuwa magalu na kugangamala mna iditamanilo dituigodela.

Kubwihila kwa wanhu wa Imulungu

⁷ Kamba Loho Yang'alile viyalongile mna Gamaandiko Gang'alile,

“Mwahahulika sauti ya Imulungu lelo,

⁸ sikumutende mizoyo yenu midala, kamba viwakalile wahenga zenu viwalemile kumtegeleza Imulungu,

kipindi acho viwamgezile ako kuluwala.

⁹ Ako wahenga zenu wanigeza na kunilolesalolesa,

hamoja wazona sang'hano zangu kwa miyaka malongo mane.

¹⁰ Avo niwagevuzikila wanhu awo na kulonga,

‘Siku zose okweleleza nzila zao, na hawazijuwile ng'o nzila zangu.’

¹¹ Nigevuzika na kuiduwila,

‘Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila!’

¹² Avo ndugu zangu, iteganyeni sikuyalawilile munhu yoyose kumwenu yeli na moyo wihile wa kuleka kutogola kwa kuinega na Imulungu yeli mgima.

¹³ Lakini mwahagendelela kuhulika mbuli ino “Lelo” yosomigwa mna Gamaandiko, muigangamize kila siku, ili munhu yoyose sikuyaviziligwe kutenda nzambi na kuleka kutegeleza.

¹⁴ Kwavija siye wose hamoja twa mgati ya Kilisito Mkombola kamba twahagogelesa goya mbaka kuuhelelo kija kitutamanile aho haichanduso.

¹⁵ Kumbukeni Maandiko Gang'alile vigolonga, “Mwahahulika sauti ya Imulungu lelo, sikumutende mizoyo yenu midala, kamba viwakalile wahenga zenu, viwalemile kumtegeleza Imulungu.”

¹⁶ Wanhu gani iwahulike sauti ya Imulungu wamulema? Wao waja wose walongozigwe na Musa kulawa Misili.

¹⁷ Vino kwa miyaka malongo mane Imulungu kawagevuzikila kina nani? Kawagevuzikila wanhu waja watendile nzambi, wafa kuko kuluwala.

¹⁸ Imulungu viyaiduwile, “Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila” kakala kowalonga kina nani? Kakala kowalonga wanhu awo wamulemile.

¹⁹ Avo tokona, hawadahile kwingila kuko kwavija walema kutogola.

4

¹ Avo kwavija kija kiyalongile Imulungu mbuli ya kwingila hanhu ha kubwihila king'hali baha, tuiteganye munhu yoyose kumwenu sikuyaswele kwingila hanhu aho.

² Siye tuihulika Mbuli Inogile, kamba viwahulike wao, lakini viwauhulike usenga awo hauwatazile bule, kwavija hawailumbile hamoja mna ukutamanila na waja wauhulike.

³ Kwavija siye tutogola, tokwingila hanhu ha kubwihila ha Imulungu. Hanhu aho ha kubwihila aho hayakalile yolonga Imulungu viyalongile, “Nigevuzika na kuiduwila, “Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila!”

Imulungu kalonga vino hamoja sang'hano yake ikala imalile mwaka toka kipindi kiyaumbile isi.

⁴ Kwavija hana hanhu mna Gamaandiko Gang'alile holonga mbuli ya siku ya isaba, “Imulungu kamambukiza sang'hano zake zose na kabwihila siku ya saba.”

⁵ Mbuli ino yolongigwa kabili, “Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila.”

⁶ Wanhu wahulike Mbuli Inogile baho haichanduso hawengile hanhu ha kubwihila, kwavija walema kutegeleza. Lakini ing'hali yodahika kwa wanhu wayagwe kwingila hanhu ha kubwihila.

⁷ Lekaavo Imulungu keka siku iyagwe ikemigwe, “Lelo” miyanza mingi kumwande kalonga kubitila Daudi yatambuligwe mna Gamaandiko Gang'alile,

“Mwahahulika sauti ya Imulungu lelo, sikumutende mizoyo yenu midala.”

⁸ Maza Yoshua yahawagwelele wanhu kubwihila kulongigwe na Imulungu, Imulungu sambiyalonge kumwande mbuli ya siku iyagwe.

⁹ Avo kung'hali kuna kubwihila kwa wanhu wa Imulungu kamba Imulungu viyabwihile siku ya saba.

¹⁰ Kwavija munhu yokwingila hanhu ha kubwihila ha Imulungu koleka sang'hano zake

na kobwihila, kamba Imulungu viyabwihile mzisang'hano zake.

¹¹ Avo tuwambeni kwingila hanhu ha kubwihila, ili sikuyalawilile munhu yoyose kumwenu yonda yaleme kutegeleza kamba viwatendile wao.

¹² Mbuli ya Imulungu ina ugima na nguvu, ng'hali kubanza panga dikanha kuno na kuno. Yokwingila mbaka mgati kuna umoyo na loho kamba panga kali vidikanha mbaka mgati ya maungo na uhongoli. Mbuli ayo yogubula magesa ga wanhu na vija viwolonda mmizoyo yao.

¹³ Kuduhu kinhu chochose kifisigwe mgameso ga Imulungu. Kila kinhu kigubuligwa na koneka mgameso gake. Kumwake heyo tolondigwa kumulongela sang'hano zetu.

Yesu iyo Mulava nhosa Mkulu

¹⁴ Tunayo Yesu, Mwana wa Imulungu, Mulava nhosa Mkulu yengile mbaka kuulanga, avo tudigoge goya tamanilo ditulonga tunajo.

¹⁵ Mulava nhosa wetu Mkulu kodaha kutonela bazi mna ukunyolila kwetu, kwavija nayo kagezigwa kwa kila nzila kamba siye, lakini hatendile nzambi.

¹⁶ Avo tukikwesele bila kudumba kigoda cha undewa cha Imulungu yeli na ng'hekewa, ako tobokela ng'hekewa na uhole kututaza kipindi kituvilonda.

5

¹ Mulava nhosa mkulu yoyose kosaguligwa na Imulungu kulawa hagati ya wanhu na kotenda

sang'hano za Imulungu mbuli yao. Kolava nhosa na nhunza kwa nzambi za wanhu.

² Kwavija heyo mwenyego kanyolila kwa nzila nyingi, kodaha kuwa muhole kwa wanhu wabozi na waja opotela.

³ Kwa mbuli ayo, kolondigwa kulava nhosa, hatenda avo mbuli ya wanhu watendile nzambi waiyeka, lakini vivija kwa nzambi zake mwenyego.

⁴ Kuduhu munhu yoisagula mwenyego na kuigwaa ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu. Kolondigwa yakemigwe na Imulungu, kamba viyakalile Haluni.

⁵ Vivo ili kwa Kilisito Mkombola, haigwelele mwenyego ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu, lakini kasaguligwa na Imulungu yamulongele, “Gweye kwa Mwanangu, lelo nolonga wose wajuwe, niye na Tatako.”

⁶ Vivija hanhu hayagwe mna Gamaandiko Gang'alile kalonga, “Kipindi chose kokuwa mulava nhosa, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.”

⁷ Yesu viyakalile mwiisi ino kampula Imulungu kwa mahozzi na kukemelela kwa gaja goyolonda kwa ija yodaha kumuhonya na ifa. Kwavija kakala muhole na kailava, avo Imulungu kamwidika.

⁸ Hamoja kakala Mwana wa Imulungu, kaifunza kumtegeleza Imulungu kubitila madununzo.

⁹ Nayo viyamambukize sang'hano iyatumigwe na Imulungu, kawa chanduso cha ukombola wa milele kwa waja wose omtegeleza heyo,

¹⁰ na Imulungu kalonga wose wajuwe kamba heyo ayo Mulava nhosa Mkulu, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

Kuzumwa mbuli ya kuleka kutamanila

¹¹ Tuna vinhu vingi va kulongelela mbuli ino, lakini havidahika kuwafambulila, kwavija mw-eye munyeka kuifunza.

¹² Mbaka sambi mweye mulondigwa muwe wafundiza, lakini mung'hali molonda munhu yawafunze mafundizo gaichanduso ga usenga wa Imulungu. Sambu mubwelela kong'ha matombo, badala ya kuja ndiya ndala.

¹³ Munhu yoyose yokong'ha tombo yang'hali mwana, kabule ubala wa kujuwa goyolonda Imulungu.

¹⁴ Lakini ndiya ndala ya wanhu wabala goya, kwavija awo waifunza kwa kutenda ili wajuwe ganogile na gehile.

6

¹ Avo sikutupange mna gamafundizo gamsongile kuifunza mbuli ya Kilisito, lakini tugendelele muubala, sikutulonge kabili mbuli ya mafundizo ga kuleka mbuli hazifaya na ga kumtologa Imulungu,

² mafundizo ga nzila nyingi za ubatizo na kuwekila wanhu makono, mbuli ya kuzilibuka kwa wafile na nhaguso ilibule uhelelo.

³ Avo Imulungu yahalonda, togendelela kumwande.

⁴ Havidahika kuwatenda waleke nzambi zao kabili wanhu waja wagubuliligwe aho haichanduso ukweli wa Imulungu na walanza nhunza ya

kuulanga na hewo na wayao wambokela Loho Yang'alile,

⁵ na wajuwa kunoga kwa usenga wa Imulungu na nguvu za kipindi chonda kize.

⁶ Kwavija kamba vija wamuwamba mumsalaba kabili Mwana wa Imulungu na kumuliga mgameso ga wanhu, kwa mbuli ayo wailumiza wenyego.

⁷ Imulungu koutendela ganogile mgunda ufonzile mazi ga mvula ikalile youtowela baho kwa baho na kukuza minoga yonda imfaye mulimaji.

⁸ Lakini kamba okota mibiki ya miba na sani, haifaya kinhu bule, avo okuwa mna dizumozumo da kuduwiligwa na Imulungu na ako kuuhelelo osomigwa moto.

⁹ Ndugu zetu, hata kamba tolona vino, siye towajuwa goya, mweye mwa mnzila inogile ng'hani, nzila iwalongoza muukombola.

¹⁰ Siku zose Imulungu kotagusa goya. Honda yaisemwe sang'hano muitendile na unogelwa umulaguse kumwake kwa kuwataza wanhu zake na mbaka sambu mogendelela kuwataza.

¹¹ Siye tolonda kila munhu kumwenu yawambe vivo mbaka kuuhelelo, ili gaja gamutamani galawilile.

¹² Hatulonda mweye muwe wanyeke, lakini muigale na wanhu waja otogola na kufunga umoyo na avo kubokela kija kiyalongile Imulungu kowagwaa.

Kija kiyalongile Imulungu cha ukweli

¹³ Imulungu viyailagane na Abulahamu, kagangamiza, kaiduwila kwa twaga jake mwenyego, kwavija kuduhu yeli mkulu kubanza heyo.

¹⁴ Kalonga, “Nokutendela ganogile na kukugwaa wanhu bwando mulukolo.”

¹⁵ Abulahamu kafunga umoyo kubetela na avo kabokela kija kiyalongile Imulungu.

¹⁶ Wanhu wahaiduwila, otambula twaga da munhu yeli mkulu kubanza hewo na kuiduwila kolagusa ukweli wa kija kilongigwe na komambukiza kuibamilila.

¹⁷ Avo kwa wanhu waja walondeke kubokela kiyalongile, Imulungu kalonda kulagusa kuwa hagalusa bule kija kiyalongile, avo kengeza kwa kuiduwila kwa kija kiyalongile.

¹⁸ Avo kuna vinhu vibili, kulonga na kuiduwila, havigaluka bule na mbuli azo Imulungu hadaha kulonga uvizi. Avo siye tukimbilile kukala goya kwa Imulungu togeligwa moyo tugangamale kudigoga tamanilo dikigwe haulongozi wetu.

¹⁹ Tunajo tamanilo dino kamba nanga ya ugima wetu. Tamanilo dijo digangamala na dotamaniligwa na dotulongoza mbaka kuchugu cha panziya na kwingila hanhu hong'ala ng'hani.

²⁰ Yesu katulongolela kwingila mumo mbuli ya siye na kawa mulava nhosa mkulu yelibule uhelelo, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

7

Ulava nhosa wa Melikizedeki

¹ Melikizedeki kakala mndewa wa buga da Salemu na kakala mulava nhosa wa Imulungu

yeli Uchanha Ng'hani. Abulahamu viyakalile kobwela kuitowa na kuwahuma wandewa wane, Melikizedeki kachola kuiting'hana nayo na kamtambikila.

² Abulahamu kamgwaa Melikizedeki fungu da longo da vinhu viyasolile kulawa kuing'hondo. Tanhu, twaga dijo da Melikizedeki dofambula, “Mndewa yotenda golondigwa na Imulungu,” na vivija kakala mndewa wa Salemu, avo twaga jake dofambula, “Mndewa wa tindiwalo.”

³ Melikizedeki kabule tata hebu mama hebu wahenga, kuduha chanduso cha kuvumbuka kwake hebu ifa yake. Kaigala na Mwana wa Imulungu, nayo kogendelela kukala mulava nhosa kipindi chose.

⁴ Loleni, ukulu uyakalile nao Melikizedeki, hata muhenga wetu Abulahamu yajuwike ng'hani, kamgwaa fungu da longo da vinhu viyapatile kuing'hondo.

⁵ Na wanhu wose wa lukolo lwa Lawi weli walava nhosa, malagizo ga Musa gowalonda wazole fungu da longo kulawa kwa wanhu zao wa Izilaeli, hata kamba wao vivija olawa mulukolo lwa Abulahamu.

⁶ Melikizedeki halawile mulukolo lwa Lawi, lakini kabokela fungu da longo kulawa kwa Abulahamu yailagane na Imulungu na kamtambikila.

⁷ Kuduha shaka munhu yomtambikila miyage iyo mkulu kubanza ija yotambikiligwa.

⁸ Mwambu uno tokona, fungu da longo dosoligwa na wanhu weli na lukuli lufa na mwambu uyagwe tokona fungu da longo disoligwa na ija yolongigwa hafa.

⁹ Abulahamu viyalihile fungu da longo, todaha

kulonga Lawi muhenga wa waja osola fungu da longo nayo kamba vivija kaliha kubitila Abulahamu.

¹⁰ Kwavija Lawi kakala mulukuli lwa muhenga wake Abulahamu kipindi Melikizedeki viyacholile kuiting'hana nayo.

¹¹ Kubitila ulava nhosa wa Walawi wanhu wa Izilaeli wagweleligwa malagizo mbuli ya ulava nhosa. Avo, maza wanhu wakalile watelele kubitila sang'hano ya Walawi, sambu kulondeke ulawilile ulava nhosa uyagwe kamba viukalile ulava nhosa wa Melikizedeki, na siyo ulava nhosa uja wa Haluni.

¹² Kwavija ulava nhosa wahagaluka, vivija malagizo mbuli ya ulava nhosa golondigwa gagaluke.

¹³ Avo, Mndewa wetu yalongigwe mna zimbuli zino, kalawa mdikabila diyagwe na kuduha munhu kulawa mdikabila diyo yasang'hane hana uupango wa kulavila nhosa.

¹⁴ Avo yojuwika goya Mndewa wetu kavumbuka kulawa mdikabila da Yuda, na Musa haditambele bule kabila diyo viyalongile mbuli ya ulava nhosa.

Mulava nhosa iyagwe yaigalile na ulava nhosa wa Melikizedeki

¹⁵ Mbuli tuilongile yokoneka goya, kamba kolawilila mulava nhosa iyagwe yaigalile na Melikizedeki.

¹⁶ Hatendigwe mulava nhosa mbuli ya wahenga zake, kwa kukweleleza malagizo ga wanhu ga ulava nhosa, lakini kubitila nguvu ya ugima wa milele.

17 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Kipindi chose kokuwa mulava nhosa, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.”

18 Malagizo gaumwaka ga ulava nhosa gekigwa hamgwazo, kwavija galemelwa kutenda kija kilondeke na hagafaya.

19 Kwavija malagizo gago hagadahile kuvikiza kila kinhu. Na sambu dikigwa tamanilo dinogile ng'hani donda ditugale behi na Imulungu.

20 Kwa kwengezela Imulungu kaiduwila. Wanhu wayagwe viwatendigwe walava nhosa kukala kuduha kuiduwila.

21 Lakini Imulungu viyaiduwile Yesu kawa mulava nhosa, Imulungu kamulongela, “Niye, Mndewa Imulungu niiduwila na honda nivaluse bule, ‘Gweye kokuwa mulava nhosa kipindi chose.’ ”

22 Mbuli ya kuiduwila ako, Yesu iyo yotenda lagano da sambu dinogile ng'hani dilawilile.

23 Vivija kukala na walava nhosa bwando wayagwe na kwavija kila imoja wao vikivikile kipindi chake cha kufa kafa avo hawadahile kugendelela na sang'hano zao.

24 Lakini Yesu mgima kipindi chose, na sang'hano yake ya ulava nhosa haichola kwa munhu iyagwe.

25 Avo sambu na siku zose kodaha kuwakombola wanhu waja okwiza kwa Imulungu kubitila heyo, kwavija siku zose ka mgima yawapulile kwa Imulungu.

26 Avo siye tulonda mulava nhosa mkulu kamba ayo, yotusang'hanila vitulonda na yang'alile na yelibule kitala hebu nzambi. Yainegile na wanhu

otenda nzambi na kenuligwa kuchola kuulanga kwa Imulungu.

²⁷ Haigalile na walava nhosa wayagwe, siku zose holondigwa tanhu kulava nhosa kwa nzambi zake na abaho kwa nzambi za wanhu. Kailava nhosa mwenyego mwanza umoja kwa nzambi za wanhu wose.

²⁸ Kwavija malagizo gowatenda wanhu wanyolile wawe walava nhosa wakulu, lakini kumwande Imulungu kaiduwila, kamsagula Imwana, yadahile kusang'hana kila kinhu kiyalondeke kipindi chose.

8

Yesu iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambu

¹ Mbuli ng'hulu mna zimbuli zitulongile iyo ino, tunayo Mulava nhosa Mkulu yeli vino, kakala muukulu mkono wa kudila wa kigoda cha undewa cha Ukulu wa kuulanga.

² Nayo kosang'hana hanhu hong'ala, ndiyo kulonga, mgati mwa hema da kutambikila da ukweli dizengigwe na Mndewa, hadizengigwe kwa makono ga wanhu.

³ Mulava nhosa mkulu yoyose kasaguligwa kumulavila nhunza na nhosa Imulungu, avo Mulava nhosa wetu Mkulu vivija kolondigwa yawe na kinhu cha kulava.

⁴ Kamba yahakalile mwiisi sambu yawe mulava nhosa bule, kwavija kuna walava nhosa olava nhunza zilondeke mna Gamalagizo ga Musa.

⁵ Sang'hano zootenda walava nhosa wano, kamba kinhu kilagusa vija vili kuulanga. Kamba viikalile kwa Musa, viyakalile mmabehi kuzenga

hema da kutambikila, Imulungu kamulongela,
 “Lola, sang'hana kila kinhu kamba lamani yulagusilwe kulugongo.”

⁶ Lakini sambu Yesu kagweleligwa sang'hano ya ulava nhosa inogile ng'hani kubanza wao, kwavija heyo iyo yogala kuilumba kwa lagano dinogile ng'hani. Malagizo ga lagano dijo gosang'hanila kija kiyalongile Imulungu kinogile ng'hani.

⁷ Kwavija maza lagano da ichanduso ditelele, sambu dilondeke lagano da kabili.

⁸ Lakini Imulungu kowalanga wanhu zake watawenda vihile, viyalongile,
 “Mndewa kolonga, loleni, siku zokwiza,
 vonda niwatendele lagano da sambu wanhu zangu wa Izilaeli na wanhu wa Yuda.

⁹ Honda diigale na lagano dinitendile na wahenga zao
 kipindi viniwalongoze goya kuwalava mwiisi ya Misili,
 kwavija hawagendelele kusang'hana kilongigwe mna dilagano jangu,
 avo niwalema.

¹⁰ Avo, dino dijo lagano donda nitende na wanhu wa Izilaeli
 ako kumwande,
 nowatenda wagemse malagizo gangu
 na kugeka mmizoyo yao.
 Nokuwa Imulungu wao,
 na wao okuwa wanhu zangu.

¹¹ Kuduha munhu yonda yamfunze mwenekae miyage
 hebu yonda yamulongele ndugu yake,
 ‘Mjuwe Mndewa.’

Kwavija wose onijuwa niye kuwa na Imulungu wao,

kusongela wanhu wadodo na wanhu wakulu.

¹² Nogela kumgongo nzambi zao honda nigese kabili gehile gawo.”

¹³ Kwa kulonga lagano da sambu, Imulungu kaditenda da ichanduso dilala, na chochose kilalile mna ikipindi kidodo chopotela.

9

Hanhu ha kutambikila mwiisi na kuulanga

¹ Lagano da ichanduso dikala na vihendo vake va kumsang'hanila Imulungu na hanhu ha kutambikila hazengwa na wanhu.

² Hema da kutambikila dizengwa, na mwambu wa kunze wa kwingilila ukemigwa Gati Ding'alile. Mgati kukala na kingolobweda cha kwikila taa na meza na kukala na magate galavigwe kwa Imulungu.

³ Kuchugu cha panziya kukala na gati diyagwe dikemigwe Gati Ding'alile Ng'hani.

⁴ Mgati yake kukala na upango wa zahabu wa kusomela ubani na sanduku da lagano dibakigwe zahabu mhande zose na mgati kwikigwa nongo ya zahabu ikigwe ndiya ikemigwa Mana na mkongoja wa Haluni uzukile majani na maluwa, na mabwe ga bambalagwe gandikigwe malagizo.

⁵ Kudisanduku uchanha kukala na viumbe vibili vili na mabawa kulagusa kamba hanhu aho hana ukulu wa Imulungu, mabawa gao gaiyanzanza uchanha ya sanduku aho hozigeligwa kumgongo nzambi za wanhu. Lakini sambu hatudaha kufambula mbuli zose.

⁶ Vino avo vinhu vose vivitandigwe goya, kila siku walava nhosa okwingila mdigati da kunze kutenda sang'hano zao,

⁷ lakini Mulava nhosa Mkulu yaiyeka iyo yokwingila mdigati da kabili, na kotenda vino mwanza umoja muumwaka. Nayo kalondigwa kusola damu na kumulavila Imulungu kwa nzambi zake na kwa nzambi za wanhu wose ziwatendile bila kujuwa.

⁸ Kwa nzila ino Loho Yang'alile katufunza goya kamba kipindi dija dihema da kutambikila vidikalile ding'hali kuko, nzila ya kwingila mdigati ding'alile kuko kuulanga ikala hainavuguligwa.

⁹ Kino acho kilaguso kilagusa kipindi cha sambu. Yofambula kamba nhosa za wanyama na nhunza ziyagwe zilavigwe kwa Imulungu, hazidahile kuissegesa mizigo ya nzambi mmizoyo ya wanhu omtambikila Imulungu.

¹⁰ Kwavija gano gose gotendeka kwa mbuli ya vinhu va kuja na kung'wa na vihendo viyagwe va kuisunha. Gano gose ni malagizo mbuli ya lukuli lwiiyeka, vohelela mbaka kipindi Imulungu vonda yakitende kila kinhu kuwa cha sambu.

¹¹ Lakini Kilisito keza kamba Mulava nhosa Mkulu wa vinhu vinogile vili hano. Heyo kengila mna dihema dikulu na ditelele ng'hani, hema hadizengigwe na wanhu, avo hadilawile mwiisi ino ilumbigwe.

¹² Kilisito kengila mwanza umoja wiiyeka Mdigati Ding'alile Ng'hani hengile na damu ya mbuzi na ng'ombe kulava nhosa, ila kasola damu yake

mwenyego na katutenda tulekeswe kipindi chose.

¹³ Damu ya mbuzi na ng'ombe na mitozi ya bofu da ng'ombe vomizwa kwa wanhu wafitile na kuwasunha ukufita kwao mulukuli lwiyeke.

¹⁴ Lakini, Kilisito kailava mwenyego kwa Imulungu kamba nhosa inogile kwa nguvu ya Loho wa Imulungu yokala siku zose. Avo, damu yake yosunha mizoyo yetu vinogile ng'hani na kututenda tumsang'hanile Imulungu yeli mgima.

¹⁵ Mbuli ya kija kiyatendile Kilisito, iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambu, ili waja wakemigwe na Imulungu wadahe kumweda milele kulongigwe na Imulungu. Ino yolawilila kwavija kwa ifa yake kowalekesa wanhu na gehile wagatendile kipindi cha lagano da ichanduso.

¹⁶ Kwa mbuli ya uhazi ojuwika kamba ifa ya munhu yautendile yokoneka,

¹⁷ kwavija uhazi haufaya kamba munhu yautendile yang'hali mgima, okuwa na nguvu kipindi yahafa.

¹⁸ Lekaavo lagano da ichanduso, hadisongile kusang'hana bila damu.

¹⁹ Tanhu Musa kawapetela wanhu malagizo gose kamba vigalongile. Abaho kasola damu ya mbuzi na ng'ombe, katibwiliza na mazi na kwa bunho na pamba dung'hu, kakimizila kija kitabu cha malagizo na wanhu wose.

²⁰ Musa kalonga, "Ino iyo damu ilagusa lagano dimulagizigwe na Imulungu mudigoge."

²¹ Vivija Musa kamiza damu mdihema da mt-ing'hano na viya vose va kumtambikila Imulungu.

22 Avo mna gamalagizo ga Musa kamba vija kila kinhu kisunhigwa kwa damu, na nzambi za wanhu zogeligwa kumgongo kamba damu yok-witigwa.

Nhosa ya Kilisito yosegesa nzambi za wanhu

23 Vinhu vino va hano ni kilaguso cha vinhu va ukweli va kuulanga, navo vilondigwa kusunhigwa kwa damu, lakini vinhu va kuulanga venyego volonda nhosa inogile ng'hani.

24 Kwavija Kilisito hengile Mdigati Ding'alile dizengigwe na wanhu, dili kilaguso cha kija chenyege kili kuulanga lakini kengila kuulanga kwenyego, ako sambu ka haulongozi ha Imulungu kokoneka mbuli ya siye.

25 Kila mwaka Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi kengila Mdigati Ding'alile Ng'hani na damu ya mnyama, lakini Kilisito hengile mumo miyanza mingi kuilava mwenyego,

26 kwavija yahalondeke kugaya miyanza mingi toka kulumbigwa kwa isi. Lakini ukweli kipindi cha mmabehi na kuuhelelo, kalawilila mwanza umoja mbuli ya wose, kusegesa nzambi za wanhu kwa kuilava nhosa mwenyego.

27 Kamba vija kila munhu kofa mwanza umoja, abaho kotagasigwa na Imulungu,

28 vivo ili vivija kwa Kilisito kalavigwa nhosa mwanza umoja kusegesa nzambi za wanhu wengi. Kolawilila mwanza wa kabili, hasang'hanila nzambi, ila kuwakombola wanhu waja ombeta kwa kusulukila.

10

¹ Malagizo ga Musa hagaigalile kamba vigeli genyego, ni mbuli ndodo ziiyeka za vinhu vinogile vondavize. Nhosa zizija zigendelela kulavigwa mwaka mbaka mwaka. Kwa mbuli ayo, odaha vilihi kunoga wanhu waja omwizila Imulungu kubitila nhosa zino?

² Maza kweli wanhu wano iwomtambikila Imulungu wahasunhigwe nzambi zao, sambu wamese kabili kamba watenda nzambi na nhosa zose zahamalile baho.

³ Lakini nhosa zolavigwa mwaka mbaka mwaka kuwatenda wanhu wakumbuke kamba wana nzambi,

⁴ kwavija damu ya mbuzi na ng'ombe haidaha bule kusegesa nzambi za wanhu.

⁵ Lekaavo, Yesu viyakalile mmabehi kwiza mwiisi, kamulongela Imulungu,

“Hulondile wanhu walave nhosa na kukugwaa nhunza,

lakini kunitandila niye lukuli nikulavile.

⁶ Hunogeligwe na wanyama osomigwa muupango

hebu nhosa za kusegesa nzambi.

⁷ Abaho nilonga, ‘Niye nabaha,

go Imulungu, kusang'hana viulonda,

kamba viyandikigwe mbuli yangu mna gamaandiko Gang'alile.’ ”

⁸ Tanhu kalonga, “Hulonda hebu hunogeligwa na nhosa na nhunza hebu wanyama wasomigwe muupango na nhosa za kusegesa nzambi.” Kalonga avo hata kamba nhosa zose zino zolavigwa kwa kukweleleza Malagizo ga Musa.

⁹ Abaho kalonga, “Niye nabaha, go Imulungu kusang'hana viulonda.” Avo Imulungu kasegesa nhosa zose za umwaka na hanhu hake kamwika Kilisito mwenyego kamba nhosa.

¹⁰ Kwavija Yesu Kilisito kasang'hana kija kiyalondile Imulungu, siye tosunhigwa nzambi kwa nhosa ya lukuli lwake yailavile mwanza umoja mbuli ya wose.

¹¹ Kila mulava nhosa wa Kiyahudi kotenda sang'hano yake ya kulava nhosa kila siku na kolava nhosa zizija miyanza mingi, lakini nhosa azo hazidahile bule kusegesa nzambi.

¹² Lakini Kilisito kalava nhosa imoja kwa nzambi, nhosa ilibule uhelelo, abaho kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu.

¹³ Toka kipindi acho kobetela mbaka vonda wahumigwe wanhu wamwihile na wekigwe hasi mmagulu gake.

¹⁴ Kwa nhunza yake imoja, kawatenda watelele kipindi chose wanhu waja osunhigwa nzambi zao.

¹⁵ Nayo Loho Yang'alile kolonga mbuli ya mbuli ino kuwa,

¹⁶ Mndewa kalonga, “Dino dijo lagano donda nitogolele nao

ako kumwande,

Nokwika Malagizo gangu mmizoyo yao

na nokwandika mzinzewele zao.”

¹⁷ Abaho kolonga, “Honda nigese kabili nzambi zao na sang'hano zao zihile.”

¹⁸ Avo kamba nzambi zigeligwa kumgongo, hailondigwa nhosa kabili ya kusegesa nzambi za wanhu.

Tumkwesele behi Imulungu

¹⁹ Avo ndugu zangu, damu ya Yesu yotugela moyo wa kugangamala kwingila Mdigati Ding'alile Ng'hani.

²⁰ Nayo katuvugulila nzila ya sambu, nzila itulongoza muugima kubitila panziya dija. Katenda avo kwa kululava lukuli lwake.

²¹ Avo tunayo Mulava nhosa Mkulu, mkulu wa ng'anda ya Imulungu.

²² Avo tumkwesele behi Imulungu kwa moyo unogile na kugangamala mna ditamanilo na mizoyo isunhigwe kulawa mna gamagesa gehile na ng'huli zisunhigwe kwa mazi mazelu.

²³ Avo tolondigwa tudigoge ng'hani tamanilo jetu ditulonga kwa milomo yetu, kwavija ija ituilagane nayo kotamaniligwa.

²⁴ Na tugese vitulondigwa kuigela moyo na kuinogela na kusang'hana ganogile.

²⁵ Sikutuleke kuiting'hana, kamba wanhu wayagwe viwoleka kuiting'hana, ila tuigangamize ng'hani, kamba vimukona siku ija ya Mndewa yammabehe.

²⁶ Twahagendelela kutenda nzambi giladi na kwavija tuujuwa ukweli, kuduhu nhosa isigale yonda ilavigwe kabili kusegesa nzambi za wanhu.

²⁷ Lakini kisigale ni kubetela kwa bwembwe nhaguso yonda ize na moto mkali onda uwasakaze waja wose omulema Imulungu!

²⁸ Kamba wanhu wabili hebu wadatu omulavila kitala munhu kwa kubena Malagizo ga Musa, munhu ayo kokomigwa bila koneligwa bazi.

²⁹ Vino, yokuwa vilihi wanhu waja ombezeli Mwana wa Imulungu? Munhu iyogesa kamba

kinhu kidodo damu ya lagano da Imulungu isunhile nzambi zake, munhu yomulonga vihile Loho wa Imulungu yotugwaa ng'hekewa. Geseni nhaguso yonda yaipate munhu ayo yobanza ukwiha!

³⁰ Kwavija tomjuwa yalongile, “Niye ayo yonda nilihe gehile, mulihaji ayo niye,” na vivija kalonga, “Mndewa kowatagusa wanhu zake.”

³¹ Kinhu cha kudumba ng'hani kugogigwa na Imulungu na kutagusigwa!

³² Kumbukeni galawilile kumwenu baho umwaka vimugubuliligwe ukweli wa Imulungu, mugaya ng'hani lakini mugangamala.

³³ Kuna kipindi muligigwa na kutendigwa vihile mgameso ga wanhu na kipindi kiyagwe muitanda kuilumba na wanhu waja wakalile otendeligwa mbuli zino.

³⁴ Muwonela bazi wanhu wakalile mkifungo, na mutogola kwa kudeng'helela vimukalile mobokigwa vinhu venu, kwavija mukala mujuwile kuwa mna kinhu kinogile ng'hani, chonda kikale kipindi chose.

³⁵ Avo sikumuleke kugangamala, kwavija kugangamala ako, kowagalila nhunza ng'hulu.

³⁶ Molondigwa kufunga moyo ili mwahamambukiza kutenda goyolonda Imulungu, mubokele kija kiyalongile.

³⁷ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “King'hali kipindi kidodo, na ija iyokwiza kokwiza, honda yakawe bule.

³⁸ Lakini munhu wangu yanogile mgameso gangu, kokala mwiisi kwa kutamanila,

lakini yahabwela kuchugu,
sinogeligwa nayo bule.”

³⁹ Siye hatuigalile na wanhu waja obwela kuchugu na kunangigwa. Lakini togendelela kutamanila na kukomboligwa.

11

Kutamanila

¹ Kutamanila ako kuvijuwa goya vinhu vitu-betela na kuvijuwa goya vinhu vija hatuvona.

² Kwa kutamanila wanhu wa umwaka wag-weleligwa nhogolwa na Imulungu.

³ Kwa kutamanila siye tojuwa kamba isi ilumbigwa kwa imbuli ya Imulungu, avo vinhu vikoneka vitendigwa kulawa kuna ivinhu havikoneka.

⁴ Kutamanila ako kumtendile Habili yamulavile Imulungu nhosa inogile kubanza Kaini. Kutamanila kwake kumtenda yatogoligwe na Imulungu kamba kanoga, kwavija Imulungu mwenyego kazigwaa nhogolwa nhunza zake. Kwa kutamanila kwake hata kamba Habili kafa, mbuli zake ziyatendile zing'hali zotufunza.

⁵ Kutamanila ako kumtendile Henoko sikuyafe. Lakini kasoligwa uchanha kwa Imulungu. Kuduhu munhu yamonile kwavija Imulungu kakala yamsolile uchanha. Kamba maandiko vigolonga kamba yang'hali hanasoligwa uchanha, Henoko kakala yamnogeze Imulungu.

⁶ Bila kutamanila, kuduhu munhu iyodaha kumnogeza Imulungu, kwavija munhu yoyose iy-omcholela Imulungu kolondigwa yatogole kamba

Imulungu kauko na kowagwaa nhunza wanhu waja omzahila kwa kuwamba.

⁷ Kwa kutamanila Nuhu viyazumigwe na Imulungu mbuli ya vinhu va kumwande yang'hali hanavona, kamtegeleza Imulungu kazenga sa-fina na kakomboligwa na wanhu wa lubuga lwake. Kwa kutamanila Nuhu katendigwa kanoga mgameso ga Imulungu lakini wanhu wose wa mwiisi oneka kamba wabananga.

⁸ Kwa kutamanila, Abulahamu kamtegeleza Imulungu viyamkemile yachole mwiisi ija iyamulongele yahamgwelele iwe yake. Kasegela mwiisi yake mwenyego na kachola kuja hakujuwile.

⁹ Kwa kutamanila kakala mviheha kamba munhu baki mwiisi iyalongeligwe kogweleligwa na Imulungu. Vivija Isaka na Yakobo wakala kamba avo kumwande, wao wakalile na fungu mna ikinhu kikija kiyalongile Imulungu.

¹⁰ Kwavija Abulahamu kakala kobeta buga jandusigwe na kuzengwa na Imulungu, buga dikalaga kipindi chose.

¹¹ Kutamanila ako kumtendile Abulahamu yawe tata, hata kamba kakala mvele ng'hani, vivija Sala mwenyego kakala mgumba. Abulahamu kamtogola Imulungu kamba kotenda kija kiyalongile komgwaa.

¹² Avo, Abulahamu kakala yalalile kamba munhu yafile, avo kulawa kwa munhu ayo imoja walawa wanhu wengi kamba vizili nhondo kuulanga, havidahika kupetigwa kamba msanga wa mwhani.

¹³ Wanhu wose wano viwafile wakala wang'hali otamanila. Hawabokele bule vinhu vilongigwe na

Imulungu, na kamba vija wavona na kuvigoneka kwa kutali. Na wajuwa kamba wakala wanhu baki na wabita nzila muno mwiisi.

¹⁴ Wanhu olonga mbuli zino, ofambula goya kuwa ozahila isi ya kweli.

¹⁵ Maza wagendelele kugesa isi iwaisegele, wahapatile kipindi cha kubwela kabili.

¹⁶ Lakini wasulukila isi inogile ng'hani, isi ya kuulanga. Avo Imulungu hakona kinyala awo kumkema heyo Imulungu wao, kwavija kawatandila buga jao.

¹⁷ b Kwa kutamanila Abulahamu kamulava mwanage Isaka yawe nhosa kipindi Imulungu viyamgezile. Abulahamu ayo yakalile yabokele kija kiyalongile Imulungu, lakini katogola kumulava mwanage yeli yaiyeka yawe nhosa,

¹⁸ hamoja Imulungu kakala yamulongele, “Kubitila Isaka kopata lukolo.”

¹⁹ Abulahamu katogola kamba Imulungu kodaha kuwazilibula wanhu wafile, baho tolonga kamba vija kweli Abulahamu kampata Isaka kulawa mwiiifa.

²⁰ Kutamanila ako kumtendile Isaka yawatambikile Yakobo na Esau wadahe kumweda baho kumwande.

²¹ Kutamanila ako kumtendile Yakobo yamtambikile kila imoja wa wanage Yusufu viyakalile kolonda kufa. Kasigamila mkongoja wake na kumgwaa ukulu Imulungu.

²² Kutamanila ako kumtendile Yusufu viyakalile kolonda kufa, yalonge mbuli ya kusegela kwa wanhu wa Izilaeli mwiisi ya Misili na kalagiza va kuitendela mizege yake.

²³ Kutamanila ako kuwatendile tatake na mamake Musa wamfise Musa miyezi midatu viyavumbuke. Wao wamona kakala mwana yanogile ng'hani na hawadidumbile lagizo da mndewa wa Misili.

²⁴ Kutamanila ako kumtendile Musa viyakulile, yaleme kukemigwa mwana wa mndele wa Falao.

²⁵ Kona vinoga kugaya na wanhu wa Imulungu kubanza kudeng'helela uhondo wa nzambi kwa kipindi kidodo.

²⁶ Kakala yajuwile kamba kugaya mbuli ya Kilisito Mkombola kofaya ng'hani kubanza ngama yose ya mwiisi ya Misili, kwavija kakala kobeta nhunza ya kumwande.

²⁷ Kutamanila ako kumtendile Musa yasegele Misili, hadumbile ng'hasiliki ya mndewa. Kafunga umoyo na kakala kamba munhu yomona Imulungu hakoneka.

²⁸ Kutamanila ako kumtendile yaisonge Pasaka na kulagiza damu imizigwe kuna ulwivi ili msenga wa kuulanga yogala ifa sikuyawakome wana wa chaudede wa wanhu wa Izilaeli.

²⁹ Wanhu wa Izilaeli kwa kutamanila waloka Bahali ya Shamu* kamba isi inyalile, lakini Wamisili viwalondile kuloka wafa mgamazi.

³⁰ Kwa kutamanila wanhu wa Izilaeli waizunguluka senyenge ya mabwe ya buga da Yeliko kwa siku saba, na senyenge ayo igwa.

³¹ Ija imgoni Lahabu kwa kutamanila kaho-nyeka kukomigwa hamoja na wanhu waja wamulemile Imulungu, kwavija kakala yawagoneke wasepaji wa Kiizilaeli.

* **11:29** Shamu fambulo jake ndung'hu

³² Avo lelo nonge choni ng'hani? Saa imala kuwapeteleni mbuli ya Gidioni na Balaki na Samsoni na Yefisa na Daudi na Samweli, na watula ndagu wa Imulungu.

³³ Kwa kutamanila wazitowa isi ziyagwe na kuzihuma. Watawala kwa nzila iwatendile wanhu wakweleze malagizo na wakibokela kija kiyalongile Imulungu. Wazifunga saya za simba,

³⁴ wazima mizoto mikali, wahonyeka kukomigwa kwa mapanga. Wakala wanyolile lakini wagangamala. Wakala wakalizi wagangamale na kuwahuma wakalizi wa wanhu baki.

³⁵ Na watwanzi wabwezeligwa ndugu zao wafile.

Wayagwe walemile kulekesigwa wafa kwa kugaya ili wazilibuligwe na kwingila muugima unogile ng'hani.

³⁶ Wayagwe wazehigwa na kutoigwa mbalati, na wayagwe wagodekigwa nzabi na kufungigwa.

³⁷ Wakomigwa kwa mabwe, wabaluligwa kwa misumeno, wakomigwa kwa mapanga. Wazunguluka kuno wavala ng'hwembe za ng'hondolo hebu mbuzi, wakala wanhu wakiwa, wadunungigwe na kutendeligwa vihile.

³⁸ Wanhu awo wamtamanila Imulungu, lakini wanhu wa mwiisi ino wakala wehile mbaka hawalondeke kuwa na wanhu kamba awo! Wanhu awo wamtamanile Imulungu wapwililika mviwala na vigongo, wakala mzimhango na mna gamakolombo.

³⁹ Wanhu wano wose wagweleligwa nhogolwa kwa kumtamanila Imulungu. Lakini hawabocele

kija kiyawalongele Imulungu.

⁴⁰ Kwavija Imulungu kakala yavitandile mwaka vinhu vinogile ng'hani mbuli ya siye ili hewo wataendigwe watelele hamoja na siye.

12

Kuzumwa na Tataetu wa kuulanga

¹ Kwavija siye tuzungulukigwa na lunhu lwa wanhu otulola, avo tusegese kila kinhu kitukimila mnzila, na nzambi ija ituzingiliza ng'hani na tukimbile kwa kuwamba mna ukuihuma kwitwikiligwe.

² Meso getu tumulole Yesu, itumtamanila kulawa ichanduso mbaka kuuhelelo. Viyakalile mumsalaba habwelile kuchugu! Mbuli ya ndeng'helelo ikalile yombeta, hatongile kinyala cha msalaba na sambu kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa kigoda cha ukulu cha Imulungu.

³ Geseni mbuli zimpatile Yesu, viyafungile umoyo kwa kwihiligwa na wanhu wene nzambi. Avo sikumubwele kuchugu na kuleka.

⁴ Kuitowa kwenu na nzambi, hakunavikila kugaya mbaka mukomigwe.

⁵ Vino muisemwa mbuli za kugangamiza ziyowalongela Imulungu kamba mwa wanage?

“Mwanangu, sikuutende mwangalo Mndewa yahakuzuma,

na yahawakomhokela sikumubwele kuchugu,

⁶ kwavija Mndewa komzuma munhu yoyose yomnogela,

na komkoboza munhu yoyose iyotogola kuwa mwanage.”

7 Wahagaya funga umoyo kamba mwana viyogaya yahazumigwa na tatake. Kugaya kwenu kolagusa kuwa Imulungu kowatendela mweye kamba wanage. Vino hana mwana hazumwa na tatake?

8 Lakini mwahaleka kuzumwa kamba viwozumwa wana wayagwe, ino yofambula kamba mweye siyo wanage, ila mwa wana wa kuvikila.

9 Hata ivo siye wose tuna tata zetu, wao otuzuma na siye towategeleza. Avo tolondigwa kumtegeleza ng'hani tataetu wa kuulanga ili tupate ugima!

10 Tata zetu watuzuma kwa kipindi kidodo, kamba viwonile vinoga kumwao, lakini Imulungu kotuzuma kututaza tudahe kuigala nayo na tung'ale kamba heyo.

11 Kwa kipindi kidodo, kukobozigwa siyo mbuli ya kudeng'helela ila yogela usungu. Lakini ako kumwande yogala nhunza itindiwale na ugima umnogela Imulungu kwa wanhu wose wafunzigwe mbuli ayo.

Kuzumwa na kufunzwa

12 Avo gangamizeni makono genu gaholole na mavindi genu ganyekile.

13 Gendeleleni kutenda nzila zigoloke, ili magulu gasiguke sikugagendelele kulemala lakini gahonyigwe.

14 Wambeni ng'hani kukala goya na wanhu wose na mukale mung'alile, kwavija kuduha munhu yonda yamone Mndewa kamba hang'alile bule.

15 Iteganyeni sikumwagize ng'hekewa ya Imulungu. Munhu yoyose sikuyatogole kuigala na biki da usungu dikulaga na kuwananga wanhu bwando kwa sumu yake.

16 Sikumutogole munhu yawe mgoni hebu hamdumba Imulungu kamba Esau ija yachuuze haki yake ya kuwa mwana chaudele kwa ndiya ya mwanza umoja.

17 Hata ivo, kumwande mweye mojuwa viyalondile kutambikiligwa na tatake, lakini haidahike bule kwavija hapatile nzila ya kugalusa kiyatendile, hamoja kaizahila kwa kulava mahazi.

18 Mweye hamuvikile kulugongo lwa Sinai ludaha kukwasigwa, lugongo lukwaka moto na ziza totolo na wingu titu fii na beho kulu,

19 na mbumo wa mhalati na wanhu awo wa Izilaeli waihulika sauti yolonga, lakini wapula inyamale,

20 kwavija walema kutogola kija kilongigwe, “Hata kamba mnyama yahakwa lugongo luno, yakomigwe kwa mabwe.”

21 Kija kilawilile kulugongo kigela bwembwe ng'hani, mbaka Musa kalonga, “Nodumba na kugwaya!”

22 Lakini mweye muvika kuna Ulugongo lwa Sayuni, kudibuga da Imulungu yeli mgima, najo dijo Yelusalemu ya kuulanga. Muvika mumting'hano wa deng'ho da wasenga wa kuulanga magana kwa magana.

23 Mweye muvika kuna ikibumbila cha wana wa chaudele wa Imulungu, waja matwaga gao

gandikigwe kuulanga. Mweye mwiza kwa Imulungu yeli msemi wa wanhu wose na mwiza mziloho za wanhu wanogile watendigwe watelele.

²⁴ Muvika kwa Yesu yogala kuilumba kwa lagano da sambu na damu yake imizigwe na ilonga mbuli zinogile ng'hani kubanza damu ija ya Habili.

²⁵ Avo iteganyeni sikumuleme kumtegeleza ija iyolonga na mweye. Wanhu waja walemile kumtegeleza ija yawazumile hano mwiisi hawahonyeke bule. Vino siye tohonyeka vilihi kamba twahalema kumtegeleza ija yotuzuma kulawa kuulanga?

²⁶ Kipindi kija sauti yake itigisa isi, lakini sambu kalonga, “Noitigisa isi mwanza uyagwe kabili, lakini siyo isi iyeke, vivija na ulanga.”

²⁷ Mbuli zino, “Mwanza uyagwe kabili” zolagusa kamba vinhu vose va umwaka votigisigwa na kusegesigwa ili vinhu va sambu visigale na havitigisigwa.

²⁸ Avo tungwee nhogolwa Imulungu, kwavija tubokela undewa hautigisika. Tungwee nhogolwa Imulungu na tungwee ukulu onda umnogeze, kwa kumtegeleza na kwa bwembwe.

²⁹ Kwavija kweli Imulungu wetu ni moto usakaza.

13

Kumnogeza Imulungu

¹ Gendeleleni kuinogela kamba viilondigwa kwa wanhu wantogole Yesu.

² Sikumuleke kuwagoneka wanhu baki mzikae zenu, kwavija kwa kutenda vivo kuna wanhu wayagwe wawagoneka wasenga wa kuulanga bila kuvijuwa.

³ Wakumbukeni wanhu waja wafungigwe kamba vija na mweye wenyego mufungigwa nao. Wakumbukeni wanhu iwogaya kamba vija na mweye wenyego mogaya nao.

⁴ Mzenzo utegelezigwe na wanhu wose, watwazi na wambigalo weli mumzenzo sikuwatende ugoni na wanhu wayagwe. Kwavija Imulungu kowatagusa wanhu iwotenda ugoni na wanhu oiwasa.

⁵ Sikumuzinogele ng'hani sente, lakini mwigute na vija vimulinavo. Kwavija Imulungu kalonga, “Sikusemwa ng'o na sikuleka ng'o.”

⁶ Lekaavo tolonga kwa kugangamala,
“Mndewa ayo yonitaza,
sidumba bule.
Munhu konitenda choni?”

⁷ Wakumbukeni vilongozi zenu walongole kuwapetela usenga wa Imulungu. Gelegezeni viwakalile otenda na viwafile, na mweye mukweleleze kutamanila kwao.

⁸ Yesu Kilisito ayo yuyuja, jana, lelo na siku zose.

⁹ Sikumuviziligwe kwa mafundizo gayagwe gowatenda muchole kuno na kuno. Kwavija mizoyo yenu yolondigwa igangamizigwe kwa ng'hekewa ya Imulungu, siyo kugagoga malagizo ga ndiya, wanhu wose wagogile malagizo gano wagaya bule.

10 Siye tuna upango wa kulavila nhosa, waja iwosang'hana mdihema da kutambikila hawalondigwa kuja kinhu chochose kilavigwe.

11 Mulava nhosa mkulu kogala damu ya wanyama Mdigati Ding'alile Ng'hani kolava nhosa kwa nzambi za wanhu, lakini nyama za wanyama zosomigwa kunze ya ng'hambi.

12 Lekaavo Yesu kadununzigwa na kufa kunze kudibuga ili yawasunhe wanhu nzambi zao kwa damu yake.

13 Avo sikutudumbe tumgendele kuko kunze tukaligigwe kamba viyaligigwe heyoy.

14 Kwavija baha mwiisi twabule buga dikala siku zose, lakini siye tobeta buga dija dikwiza.

15 Avo kubitila Yesu, siku zose tumulavile Imulungu nhosa ya nhogolwa. Mbuli azo za kumtoga gola azo nhosa zetu aho twahalonga kamba Yesu ayo Mndewa.

16 Sikumuisemwe kutenda ganogile na kuitaza, kwavija zino azo nhosa zimmogezwa Imulungu.

17 Wategelezeni vilongozi zenu na kugoga malagizo gao, wao ozilola goya loho zenu bila kubwihila kwavija olondigwa wamulonge Imulungu mbuli ya sang'hano zao. Kamba mwahawategeleza otenda sang'hano zao kwa kudeng'helela, lakini mwahalema, osang'hana kwa usungu, na mbuli ayo honda iwataze bule.

18 Tupulileni kwa Imulungu. Tojuwa mizoyo yetu haitutagusa kuwa tubananga, kwavija tolonda kutenda ganogile mna izimbuli zose.

19 Chonde chonde munipulile ng'hani kwa Imulungu yalopole kunibweza kumwenu himahima.

Kumpula Imulungu na kuilamusa kwa kimambukizo

²⁰ Nompula Imulungu yotugwaa tindiwalo, ayo yamzilibule kwa wafile Mndewa wetu Yesu Kilisito msusilaji mkulu wa ng'hondolo, kwa damu yake ilagusa lagano da milele.

²¹ Nompula, yawagwee kila kinhu kinogile ili mutende ziyolonda. Heyo mwenyego kosang'hana mgati mmwenu kija kimnogele, kosang'hana kubitila Yesu Kilisito. Yesu Kilisito yagweleligwe ukulu kipindi chose! Ona.

²² Avo ndugu zangu, nowapula mutegeleze kwa kufunga umoyo usenga wangu uno wa kuwagangamiza. Kwavija baluwa ino inimwandikileni siyo nhali ng'hani.

²³ Nolonda muvijuwe kamba ndugu yetu Timoseo kalavigwa mkifungo, avo kamba yahalopola kuvika, vondanize kumwenu nokwiza nayo.

²⁴ Walamuseni vilongozi zenu wose hamoja na wanhu wose wa Imulungu. Wanhu wa Italia wamtogole Yesu owalamusa.

²⁵ Ng'hekewa ya Imulungu ikale na mweye mose.

Biblia Kikutu
The New Testament in Kutu

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators

Language: Kutu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Word For The World

The New Testament in Kutu

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.

NT: © 2014 Pioneer Bible Translators and The Word for the World; OT: © 2019 Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 6 May 2025

b3548da5-0b1c-5f8f-89e7-2d3bc2f58102